

ГЕОДЕЗИЯТА – ДВОЙНО РЕГУЛИРАНА ПРОФЕСИЯ С ТРОЙНО ЧЛЕНСТВО

ас. д-р инж. Иван Иванов

Университет „Епископ Константин Преславски“, гр. Шумен

Резюме: *Професията геодезист е многократно регулирана и поставяна под надзора на различни научни организации, камари, съюзи и друг вид дружества. Поетапно през годините геодезията развива своя потенциал като освен да решава собствените си проблеми по определяне на фигурата на Земята, размери, гравитационно поле и др., тя все по-умело се прилага и допринася за решаването на разностранни дейности и проблеми в други науки и области. Това поставя все по-комплексни изисквания към бъдещите инженер – геодезисти като едновременно с това се налагат специфични регулации по отношение на отделните видове дейности, които геодезистите извършват.*

Ключови думи: *Геодезия, правоспособност, регулирана професия, инженер, проектант.*

SURVEYING - A DUAL REGULATED PROFESSION WITH TRIPLE MEMBERSHIP

Asst. Prof, Eng. Ivan Ivanov, PhD

Shumen University “Konstantin Preslavsky”

Summary: *The surveying profession has been repeatedly regulated and placed under the supervision of various scientific organizations, chambers, unions and other types of societies. Gradually, over the years, geodesy develops its potential as, in addition to solving its own problems of determining the shape of the Earth, dimensions, gravitational field, etc., it is increasingly skilfully applied and contributes to the solution of diverse activities and problems in other sciences and fields. This places more and more complex requirements on the future engineer-surveyors, while at the same time specific regulations are imposed regarding the individual types of activities that surveyors perform.*

Keywords: *Surveying, legal capacity, regulated profession, engineer, designer.*

1. ОБЩИ ПОСТАНОВКИ

Геодезията е „наука, която се занимава с измерването и картографирането на повърхността на Земята, (Фридрих Роберт Хелмерт). По така представената дефиниция (разбира се има и други), геодезията изглежда като семпла наука, но в действителност тя се разделя на различни дялове, дефинирани по различен начин от различните автори. За някои геодезията се обособява в **пет дяла**: висша геодезия, нисша геодезия (колкото и странно да звучи), инженерна геодезия, космическа геодезия и фотограмметрия, за други в **три дяла**: висша геодезия, нисша (равнинна) геодезия и инженерна геодезия, за

трети в **пет дяла**: висша геодезия, практическа (инженерна) геодезия, космическа геодезия, физическа геодезия и картографията, и др. Прави впечатление, че определени понятия (висша геодезия и инженерна геодезия) присъстват при почти всички дефиниции за дялове в геодезията.

В [7, 8, 9 и 10] е направен един по-различен прочит за науката геодезия. Там за пръв път в световната литература геодезията се дефинира в две различни области, а именно Геодезия, която решава собствените си проблеми, свързани с формата и размерите на земята, гравитационното поле и др., и Приложна геодезия, която обобщава няколко основни направления (аспекти) на приложението на науката геодезия, а именно: инженерен аспект, природонаучен аспект и други аспекти. За тези различни аспекти са посочени и примерни задачи, с които се занимават като е посочено, че между представените направления рязка граница не може и не бива да бъде поставяна, а и не е необходима [7, 8, 9 и 10].

Обобщено може да кажем, че при наличието на различни определения, дялове, области, аспекти и т.н. в науката геодезия, не могат еднозначно да бъдат дефинирани всички дейности и задачи, изпълнявани от инженер-геодезистите. Нещо повече, с времето пенетрацията на науката геодезия и най-вече на приложната геодезия в различните науки, области и професии нараства, което допълнително увеличава броя и обема на предоставяните геодезически услуги. Това безспорно обуславя и нуждата тези дейности и услуги (или поне част от тях) да бъдат регулирани по определен начин с цел постигане на адекватен контрол, подчинен на закони, подзаконови или административни разпоредби.

2. КРАТЪК ИСТОРИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Началото на професионалните организации, имащи отношение към дейностите свързани с геодезията, се бележи през март 1885 г. с основаването на **първото техническо дружество в България**. Основателите са 42 цивилни и военни дейци, обединени от идеята „да съдействат за развитието на техниката и техническия поминък в България”. Председател на дружеството е кап. Симеон Ванков. [16]. Основни цели, заложи в устава на новосъздаденото дружество са:

- да се популяризират техническите знания чрез четения, съвещания и публични беседи;
- да се оказва помощ за развитието на техническото образование;

- да се уреждат изложби на местни и чуждестранни стоки и да се провеждат технологични изследвания върху тях;
- да се отправи молба към правителството, което да съдейства за развитието на родната промишленост и техниката и да се популяризират българските произведения;
- да се създаде техническа библиотека, химическа лаборатория и технически музей.

На 2 февруари 1893 г. в гр. София се учредява **Българско инженерно - архитектурно дружество (БИАД)**. За пръв председател е избран инж. Михаил Момчилов. Целите на дружеството са да съдействат за развитието на техническите науки, да популяризира техническите новости сред техниците и населението на страната, да развива сближение и солидарност между членовете си и да защитава правата на техниците в България [16].

Някои по-съществени моменти от дейността на дружеството, имащи сходство с действащите към момента Камари на архитектите и инженерите в България са:

- През 1921 г. е приет Правилник за таксите на техническите работи на инженера и архитекта съгласно Закона за благоустройство на населените места в Царство България;
- През 1922 г. съгласно новия Устав на БИАД започва изграждане на клонове на БИАД в редица по-големи градове в страната като Пловдив, Русе, Стара Загора, Видин, Пазарджик и др.

Същинското сдружаване и обединяването на инженерите геодезисти у нас води началото си в началните 20 години на 20 век (1922/23 г.). Осъществява се в рамките на съществуващата организация на инженерите – Българско инженерно-архитектурно дружество (БИАД) [6].

- През 1922 г. от БИАД се отделя и сформира **Група на инженер-земемерите в България** (по-късно през 1937 г. преименувана на **Дружество на инженер-земемерите в България**);
- През 1927 г. преобладаваща част от архитектите напускат БИАД и създават Дружество на българските архитекти (ДБА);
- През 1937 г. ръководствата на трите организации БИАД, Дружество на българските архитекти (ДБА) и Съюзът на инженерите и архитектите на свободна практика (СИАСП) обявяват обединяването си в **Съюз на българските инженери и архитекти**. През същата година с Указ 247 цар Борис III утвърждава Наредба-закон, с която се учредява **Инженерно-архитектурната камара (ИАК)**. ИАК става единствена

професионална организация на инженерите и архитектите в България, в която **задължително членуват упражняващите свободна техническа практика.**

- През 1949 г. с решение на Централното бюро на ИАК Камарата се саморазпуска.

Разпадането на ИАК бележи началото на ново обединение и създаването на национален **Научно-технически съюз (НТС)**. НТС е създаден на 27 март 1949 г. с обединяването на 7 технически организации, сред които е **Съюзът на българските инженери и архитекти.**

- През 1957 г. отделът по геодезия към БИАД прераства в „**Секция по геодезия и земемерство**“.

- През 1965 г. Секция по геодезия и земемерство се преименува в „**Научно-технически съюз на българските геодезисти и земеустроители**“.

- През 1990 г. Научно-технически съюз на българските геодезисти и земеустроители се преименува в сега действащия „**Съюз на геодезистите и земеустроителите в България**“. Две години по-късно, през 1992 г. БИАД, също многократно преименувано, получава сегашното си име – „**Федерация на научно-техническите съюзи**“.

Всички тези съюзи и сдружения през годините обединяват основно **творческо - професионално и научно – просветно** колегите геодезисти и земеустроители. Единствения орган, който изпълнява регулаторна дейност и вменява задължения и правоспособности към членовете си, е **Инженерно-архитектурната камара (ИАК)**, действала до 1949 г. По нейно подобие са изградени и сега действащите Камара на архитектите в България (КАБ) и Камара на инженерите в инвестиционното проектиране (КИИП).

3. СЪВРЕМЕННА РЕГУЛАЦИЯ В ГЕОДЕЗИЯТА

Началото на съвременната регулация в геодезията се поставя с приемане на Решение № 619 от 20 юли 2009 г. за приемане списък на регулираните професии в Република България. В нея, дейността на геодезиста се поставя в рамката на професията „Инженер в геодезията, картографията и кадастъра“. Още към момента на приемане на списъка са описани и нормативните актове, касаещи регулацията на професията, а именно: Закон за кадастъра и имотния регистър [2], Закон за геодезията и картографията [1] и Наредба № 3 от 16 февруари 2001 г. за водене и съхраняване на регистъра на лицата, правоспособни да извършват дейности по кадастъра [14].

Съгласно тези два основни нормативни акта [1] и [2], са дефинирани три вида правоспособности:

- Правоспособност по геодезия;
- Правоспособност по картография;
- Правоспособност по кадастър.

Тези понятия се срещат и в двата закона, повтаряйки се и не давайки ясни критерии за коя правоспособност какви професионални компетенции трябва да бъдат придобити. Същевременно [1] разпределя дейностите по геодезия в две абсолютно различни институции като дейностите по чл. 24, ал. 1 се контролират от АГКК, а дейностите по чл. 24, ал. 2 – от КИИП. Успоредно с това действа и текст, съгласно който „Чл. 38. (1) *Инженерите по геодезия, които извършват дейности по геодезия, картография и кадастър, членуват в Камарата на инженерите по геодезия*“. Както споменахме по-горе, за много от дейностите рязка граница не може и не бива да бъде поставяна, а и не е необходима [7]. Въпреки всичко, на практика се получава едно **тройно членуване** (АГКК, КИИП и КИГ), което **частично кореспондира** с утвърдените от [1] видове правоспособности, до колкото от своя страна самите правоспособности са релевантно обособени и конкретизирани. Нормативно погледнато това стои и в противоречие със Закона за нормативните актове (ЗНА), който в своя чл. 10, ал. 1 казва „*Обществени отношения от една и съща област се уреждат с един, а не с няколко нормативни актове от същата степен*“.

Другият професионален регулатор – Камара на инженерите в инвестиционното проектиране (КИИП) е създаден през 2003 г., преди да бъде обнародван [1] и преди да бъде прието Решение № 619 от 20 юли 2009 г. Съгласно Чл. 1, ал. 3 от Устава на КИИП „*КИИП е национална професионална организация на инженерите, придобили проектантска правоспособност в устройственото планиране и инвестиционното проектиране и упражняващи регулираната професия „инженер-проектант в инвестиционното проектиране и устройственото планиране, наричана по-нататък в текста „инженер-проектант“*. Въпреки всичко, [1] поставя като компетентен орган и регулатор КИИП да отговаря за дейностите по чл. 4, ал. 1, а именно: „*Специализирани геодезически дейности при устройственото планиране, инвестиционното проектиране и строителството са:*“ като макар да не са изчерпателно изброени, някои дейности нямат нищо общо с **устройство** **планиране и инвестиционното проектиране**, като:

- „геодезически дейности при изследване на свлачища и деформации на сгради и съоръжения“;

- „създаването и поддържането на местни нивелачни мрежи“;

- „инженерно-геодезически дейности за нуждите на инвестиционното проектиране и при строителството и експлоатацията на сгради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура“ и др.

В нормативната уредба на КИИП съгласно одобрената квалификационна характеристика за секция „геодезия и приложна геодезия“ се говори за **проектантска правоспособност по „геодезия“**, която е дефинирана по коренно различен начин от **правоспособност по „геодезия“** по [1]. КИИП дава доста широк кръг от компетенции и то в доста разнородни геодезически дейности и аспекти като:

- устройственото планиране;
- инвестиционното проектиране;
- строителството;
- експлоатация на строежите;
- други специфични проекти и дейности.

Описаните дейности и особено тези в строителството, експлоатацията на строежи и други специфични проекти са доста често индивидуални и недопълващи се, за разлика от устройственото планиране и инвестиционното проектиране, които почти винаги вървят ръка за ръка. Някои от тези дейности имат изключително отговорна специфика, която отговаря напълно на определението за регулирана професия, съответно е „от обществена значимост и/или е от съществено значение за **живота и здравето на хората**“ като строителството и най-вече експлоатацията на строежите. Редно е да помислим, изисквания като „**две години стаж**“ и „**представят доказателства за участие инвестиционни проекти, изготвени с тяхно участие през време на стаж по специалността**“ дали опровергават горесцитираната отговорност.

Ако погледнем въпроса от гледна точка на висшето образование, за дейността на геодезиста съществуват две различни Наредби, които дефинират държавните изисквания за придобиване на висше образование в две различни професии, които ние едновременно трябва да изпълняваме, а именно: „Инженер в геодезията, картографията и кадастъра“ и „Инженер в инвестиционното проектиране“. Двете наредби дефинират минималния хорариум обучителни часове и учебното съдържание на задължителните

групи учебни дисциплини в обособени направления от учебния план и техният минимален хорариум за двете регулирани професии (Табл.1).

		Инженер в геодезията, картографията и кадастъра	Инженер в инвестиционното проектиране
№ по ред	Групи дисциплини/дисциплини	Минимален хорариум (в часове)	
1	Хуманитарни, социални, стопански и правни науки	120	150
2	Природни науки, математика и информатика	210	240
3	Геодезия и обработка на геодезически измервания	300	240
4	Висша геодезия	300	180
5	Приложна геодезия	150	150
6	Геоинформатика	120	120
7	Фотограметрия и обработка на изображения	180	180
8	Дистанционни изследвания	120	-
9	Картография и картографско моделиране	150	90
10	Топографско и тематично картографиране	150	-
11	Кадастър и управление на имоти	150	90
12	Устройствено планиране (включително регулации)	120	120
13	Вертикално планиране	120	120
14	Общоинженерни дисциплини	-	120
Общ хорариум:		<u>2190</u>	<u>1800</u>
Задължителен минимален хорариум за практическа подготовка:		<u>500</u>	<u>120</u>
Задължителен минимален хорариум:		<u>4200</u>	<u>3000</u>

Таблица 1 - Сравнителна таблица между учебното съдържание на задължителните групи учебни дисциплини в обособени направления и минималния хорариум

Забелязва се цялостното превъзходство на изискванията на Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалности от регулираната професия „Инженер в геодезията, картографията и кадастъра“ в професионално направление „Архитектура, строителство и геодезия“ [14] пред това на Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационна

степен "магистър" по специалности от регулираната професия "Инженер в инвестиционното проектиране" [10]. Въпреки всичко, съгласно вътрешната нормативна уредба на КИИП и чл. 3, ал. 3 от Наредба № 2 за проектантска правоспособност на инженерите, регистрирани в КИИП „(3) (нова - 2020 г.) По отношение на кандидатите за ОПП, които са започнали своето обучение през и след учебната 2017 - 2018г. се прилагат критериите по Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалности от регулираната професия „Инженер в инвестиционното проектиране“ [15], приета с Постановление 318 на МС от 2016 г., в сила от учебната 2017 – 2018 г., изм. и доп. на 25.08.2017 г. и Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалности от регулираната професия „Инженер в инвестиционното проектиране“, приета с Постановление 318 МС от 2016 г., в сила от учебната 2017 – 2018 г., изм. и доп. на 25.08.2017 г.“. КИИП така и не признава [14], в която думата „бакалавър“ изобщо не съществува, а и в България вече няма акредитирано висше училище, което да обучава бъдещи инженер – геодезисти в ОКС „Бакалавър“. Може би разковничето се крие в превъзходството на [16] по отношение на дисциплините „Хуманитарни, социални, стопански и правни науки“ и „Природни науки, математика и информатика“ с по 30 часа, или с т.н. „Общоинженерни дисциплини“?

Не по-различно стои и въпросът с правоспособността по кадастър, която също се придобива по силата на „две години стаж в областта на кадастъра“. От текста в [2] както и текста в Наредба №3 / 16.02.2001 г. никъде не се споменава изискване за доказване на „трудов стаж“ по Кодекса на труда (КТ), нито за „осигурителен стаж“ по Кодекса на социалното осигуряване (КСО). Понятието „стаж“ може да бъде тълкувано и определено като:

- Фиксиран период от време, през който новопостъпил работник, служител или студент се обучава практически по специалността си;
- Продължителност на работата в една област.

Дори дейностите по кадастър да не са от съществено значение за живота и здравето на хората, то те със сигурност са „от обществена значимост“ и би следвало да има по-сериозна регулация за тяхното упражняване. С изменения през 2019 г. на [2] се въведе изискване за преминаване на курс за „поддържане и повишаване на професионалната си квалификация“, което е някакъв опит за въвеждане на

допълнителен вид регулация. Парадоксът тук обаче е, че на тези курсове обикновено присъстват лицата, които ежедневно вършат т.н. „дейности по кадастър“, а като такива те няма как да не „поддържат и повишават“ професионалната си квалификация. Логиката е по-скоро хора, които видно не практикуват, а са „правоспособни“ да опресняват своите знания с подобни курсове. Другият парадокс е в това, че курсовете са само за лицата на частна практика, **не и за тези на контролни и административни длъжности**. До 2016 г. действаше чл.22а от [2], в който се казваше *„Агенцията по геодезия, картография и кадастър и териториалните ѝ звена при изпълнение на своите функции по кадастъра се смятат за правоспособни за извършване на дейности по кадастъра по силата на този закон.“*, който може би стоеше като „шапка“ над всички служители на административна длъжност, много от които нямат дори необходимото образование.

Не можем да подминем и факта, че въпросните курсове не се провеждат по единна програма, а по „одобрена от АГКК програма“, което води до създаване на коренно различни обучителни курсове. От друга страна, така формулиран текста е насочен индивидуално към правоспособното лице (професионалната си квалификация), а би следвало целта на курса да бъде акумулиране на положителен практически опит придобит не само от конкретния специалист, но и от останалите колеги [4]. Знаем, че квалификацията на всеки специалист е индивидуално качество, което подлежи на непрекъснато развитие и то зависи в по-голяма степен от собствените усилия, от колкото от обучителни курсове.

4. ПРАКТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ

Проблемите, породени от това нормативно несъвършенство, трудно могат да бъдат обхванати и изчерпани в рамките на един доклад. Темата се дискутира от години, но за съжаление проблемите остават все така нерешени, а някои – дори задълбочени. Тук ще бъдат разгледани една част от практическите проблеми като направеният опит не претендира за пълна изчерпателност на поставения проблем.

На първо място, това поражда **погрешно тълкуване и вменяване на неясни изисквания за правоспособност** спрямо поставена задача. Типичен е примера с различните администрации като общинските служби приемат [3] за основен закон и за всеки картен продукт на инженер – геодезист се търси печат на КИИП, а АГКК

разглежда разработки само правоспособни лица, вписани по реда на [2]. Законът за геодезията и картографията [1] и ролята на КИГ остава почти винаги игнорирана, което колкото и нелепо да звучи, влияе положително върху цялата тази бъркотия. Забелязва се разнородна практика спрямо изготвянето и авторизирането на трасировъчни чертежи и протоколи, спрямо поддържането на кадастралните планове (там където все още действат), спрямо документацията за специализираните карти и данни, и др. Наблюдават се сходни (или поне близки) дейности, описани в § 2 от [14] и квалификационната характеристика за секция „геодезия и приложна геодезия“ в КИИП. Решението в повечето случаи е прилагане на всички възможни членства и застраховки, с които лицето разполага.

Вторият казус е **разделянето на една комплексна процедура в две различни правоспособности**. В чл. 16, ал. 2, чл. 134а както и почти винаги при някоя от хипотезите на чл. 134, ал. 2 от [3], изработването и изменението на подробен устройствен план (ПУП) се прави върху кадастрална карта. Тенденцията като цяло е всички ПУП и техните изменения да се разработват върху кадастрална карта. На практика, за една цялостна процедура, ще бъдат необходими две различни правоспособности, което също меко казано звучи абсурдно. Нелепо е да се мисли за правоспособност за изработване на устройствени планове и инвестиционни проекти по част геодезия, без необходимата компетенция по кадастър.

Следващият въпрос касае всички тези членства и необходимите годишни членски вноски, които всички плащаме за едно и също образование. Заедно с тях произлизат и някои ангажименти към съответните организации, които допълнително утежняват ситуацията. В последно време се забелязва и друг негативен аспект, свързан със застраховането за професионалната отговорност. Според чл. 20, ал. 3 от [2] „*Правоспособното лице е длъжно да сключи застраховка "Професионална отговорност..."*“, която съгласно Заповед № 739 / 8.8.2001 г. е в размер на 30 000лв., което е под минимално изискуемата застраховка Професионална отговорност съгласно чл. 5, ал. 1, т. 5 от Наредба за условията и реда за задължително застраховане в проектирането и строителството [15]. Практиката показваше, че някои застрахователи описваха двата вида дейности в една застраховка, други прилагаха анекс за дейностите по кадастър, но последните години се наложи мнението, че това са **две абсолютно различни застраховки**, които се **сключват и съответно заплащат поотделно**. Ако се стигне до прилагането на действие на застраховките например за вреди при изготвяне

на ПУП, част от дейността на който е свързана с дейността по кадастър, би се получил интересен казус.

Несгодите от цялата тази бъркотия не свършват до тук, разбира се. Същевременно в България съществуват болшинство организации, които „обединяват“ колегията и уставите на които се основават на думите „знания, качество, контрол и отговорност“, но така и не се стигна до обединение на всички в една. Може би в страховете от засенчване, лични амбиции на лидери и спорове за това дали обединяването ни като професионални организации в защита на общи каузи няма да доведе до загубване на идентичността на всяка една от тях се стигна до реална загуба на самоличността на цялата ни геодезическа колегия! [5]

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящата статия разглежда най-общо породените проблеми от недомислените действия в областта на подготовка на нормативните актове. Както бе споменато по-горе, статията не претендира за пълна изчерпателност на поставените проблеми като е поставен акцент на по-основните настоящи проблеми. Необходимо е детайлно и коректно да се дефинират норми и изисквания в посока както на разширяване на правата на правоспособните лица, но и в посока на увеличаване на техните отговорности и уточняване на санкции при некоректно изпълнение на задълженията им като експерти, изпълняващи особено значими функции [5].

На база изготвения анализ в настоящия труд можем да обобщим няколко препоръки, базирани на думите „знания, качество, контрол и отговорност“:

- необходимо е уточняване на един регулаторен орган, който да има отношение към различните геодезически дейности, които от своя страна трябва детайлно да се прецизират;

- необходимо е въвеждане на по-строги изисквания за придобиване на конкретна правоспособност. Без да се сравняваме с останалите регулирани професии, но дори в Закона за занаятите се говори за полагане на изпит, както и допълнителни изисквания, които изглеждат по-строги от нашите;

- редно е да се помисли за въвеждане на атестационен режим, чрез който периодично да се актуализира правоспособността по определени критерии. Така ще

бъдат обхванати и онази част от колегията, които притежават правоспособности без да са се докоснали до самата дейност по силата на „две години стаж в областта на...“;

6. ЛИТЕРАТУРА

1. Закон за геодезията и картографията (Обн. ДВ. бр.29 от 7 април 2006г.)
2. Закон за кадастъра и имотния регистър (Обн. ДВ. бр.34 от 25 април 2000г.)
3. Закон за устройство на територията (Обн. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001г.)
4. Иванова, И., Андреева, П. Поддържане и повишаване на професионалната квалификация по Закона за кадастъра и имотния регистър. Електронното списание e-journal на ВСУ “Черноризец Храбър”. 2021, бр.14. ISSN 1313-7514
5. Калчев, И., Боев, Ц. Актуални проблеми на геодезията у нас. Списание „Геодезия, картография и земеустройство“. 2017, бр.5-6, стр. 3-8. ISSN 0324-1610
6. Милев, Г., Калчев, И. 100 години Съюз на геодезистите и земеустроителите в България. Съюз на геодезистите и земеустроителите в България, София 2023, ISBN 978-619-92493-1-4
7. Милев, Г., Милев И. Приложна геодезия Част 1, Инженерна геодезия. Книга 1. Основи, системи и технологии в Инженерната геодезия. С. СГЗБ. „Авангард“. 2017. 498 – <https://tinyurl.com/wmbqz5c>;
8. Милев, Г., Милев И. Приложна геодезия Част 1, Инженерна геодезия. Книга 2. Проектиране и приложение на устройствените и на генералните планове. С. СГЗБ. „Авангард“. 2017. 330 (книга 2) – <https://tinyurl.com/ums3dfv>;
9. Милев, Г., Милев И. Приложна геодезия Част 1, Инженерна геодезия. Книги 3(3.1); 3(3.2); (3.3). Изграждане на линейни обекти, на сгради, съоръжения, монтаж на технологично оборудване. Планове на изградените комплексни обекти. С. СГЗБ. „Авангард“. (3.1), 2019. 524; 3(3.2), 2022, 530; 3(3.3), 2022, 466} – <https://tinyurl.com/ums3dfv>. Milev, G., I. Milev. Applied Geodesy – Part 1 Engineering Geodesy: <https://joom.ag/Embed>; Приложна геодезия
10. Милев, Г., Милев И, Калчев, И. Обобщено представяне на комплексната монография „Приложна геодезия – част 1. Инженерна геодезия“. СГЗБ. ГКЗ. 2024, 1-2, стр. 3-12. ISSN 0324-1610

11. Наредба № 3 от 16 февруари 2001 г. за водене и съхраняване на регистъра на лицата, правоспособни да извършват дейности по кадастъра (Обн. ДВ. бр.19 от 2 Март 2001г.)
12. Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационна степен "бакалавър" по специалности от регулираната професия "Инженер в инвестиционното проектиране" (Обн. ДВ. бр.96 от 2 Декември 2016г.)
13. Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационна степен "магистър" по специалности от регулираната професия "Инженер в инвестиционното проектиране" (Обн. ДВ. бр.96 от 2 декември 2016г.)
14. Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър" по специалности от регулираната професия „Инженер в геодезията, картографията и кадастъра" в професионално направление „Архитектура, строителство и геодезия" (Обн. - ДВ, бр. 88 от 13.11.2015 г)
15. Наредба за условията и реда за задължително застраховане в проектирането и строителството (Обн. ДВ. бр.17 от 2 Март 2004г.)
16. <https://uceb.eu/index.php/histori/>

АДРЕС НА АВТОРА

1. ас. д-р инж. Иван Иванов
Университет „Епископ Константин Преславски“
Ул. „Университетска" 115, Шумен 9700, България
Тел. Тел. + 359 894 760 720
i.d.ivanov@shu.bg.